

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ:

Η λαϊκή κατοικία ενός τόπου, θεωρητικά, θα πρέπει να μελετηθεί ως συνέχεια της πανάρχαιας κατοικίας που αναπτύχθηκε στον ίδιο γεωγραφικό και πολιτισμικό χώρο. Ποιες όμως μπορεί να είναι οι αναντίρρητες σχέσεις της ανεξάρτητης αγροτικής μονάδας ή των ' εν σειρά ' κατασκευών στους αστικοποιημένους οικισμούς είναι πολύ δύσκολο να διαπιστωθούν πρέπει με μεγάλη προσοχή να μελετούνται και κριτικά να αντιμετωπίζονται.

Παράλληλα με τις όποιες μορφές και τύπους βυζαντινής κατοικίας υπήρχαν στο χώρο της Μακεδονίας και επιβίωσαν, διατηρώντας μέσα τους και τις ποικίλες καταβολές από παλιότερα πρότυπα, στην ύπαιθρο, για την οποία έχουμε πολύ λιγότερες πληροφορίες, ανέκαθεν μορφές και τρόποι κατοίκησης πολύ πιο συντηρητικοί. Οι τρόποι αυτοί συνέχισαν και στα χρόνια μετά την κατάκτηση της χώρας από έναν αλλόπιστο δυνάστη. Πρόκειται αρχικά για τις κατοικίες (τα κονάκια) των «διεστιακών» (ταρπαλιζόμενων) νομαδοκτηνοτρόφων (Σαρακατσάνων και Βλάχων).

Κοντά στις «στρούγγες» βλέπουμε δύο τύπους κατοικίας: περίκεντρη και ορθογωνική. Ανάμεσα τους μεσολαβεί ένας αριθμός μεταβατικών τύπων, που οδηγεί από τον κύκλο στο τετράγωνο και το ορθογώνιο σχήμα κάτοψης. Ένας ερευνητής διαβλέπει στην πλούσια αυτή τυπολογία της πρωτόγονης κατοικίας όλη την εναγώνια προσπάθεια που από την αρχαιότερη εποχή, έχει καταβάλει ο άνθρωπος για να δημιουργήσει τον «οικείο χώρο» για την οικογένεια του και για το κοπάδι του (τα «πράματα»)¹.

Η μορφή της περίκεντρης κατοικίας παραβολοειδούς εκ περιστροφής μορφής («της καλύβας με κατσούλα») είναι αξιοσημείωτη και για την τελειότητα και για τη μακροβιότητα της —παρόλον που κατασκευάζεται από ευτελέστατα υλικά— αλλά και για την επιβίωση της. Πρόκειται για μορφή που μας έρχεται από την απώτατη αρχαιότητα, μια και πιστεύουμε ότι και οι αρχαίοι τάφοι (οι μυκηναϊκοί «θησαυροί») τη μορφή κάποιου προτύπου «ιεράς οικίας» μιμήθηκαν².